

УДК 378:373.091.12.01.3-051:7:005.336.2

DOI <https://doi.org/10.32689/maup.ped.2025.2.3>**Ольга ГАЛІЦАН**

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки,
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
olgagalitsan@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2542-649X

Тетяна ОСИПОВА

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки,
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
osipovatanya2009@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6468-6545

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА»

Стаття розкриває дидактичний сегмент процесу професійної підготовки майбутніх учителів у розрізі формування їх міжкультурної комунікативної компетентності. Мета статті полягала у специфікації процесу формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів засобами інтерактивного навчання в освітньому просторі сучасного педагогічного університету. Методологія дослідження ґрунтується на параметрах компетентнісного, структурно-системного та інституціонального підходу в освіті. Наукова новизна: вперше сформульовано зміст категорії «міжкультурна комунікативна компетентність учителя»; конкретизовано зміст поняття «комунікативна компетентність учителя»; специфіковано фаховий сегмент (дисципліна «Педагогіка») процесу формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів; уточнено роль інтерактивного навчання у підготовці майбутніх учителів до міжкультурної взаємодії в освітньому просторі. Встановлено, що комунікативна компетентність учителів віддзеркалює здатність фахівця розробляти стратегії міжособистісної взаємодії із усіма суб'єктами освітнього простору; його прагнення до налагодження конструктивної взаємодії з учнями, їхніми батьками, академічною спільнотою; підготовленість до освітньої інтеракції на засадах толерантності та взаємоповаги. Міжкультурну комунікативну компетентність сучасного вчителя потлумачено як конструкт, що фіксує світоглядне ставлення педагога до необхідності сприйняття артефактів етноментального та національного різноманіття; здатність розробляти стратегію і тактики комунікації в освіті на засадах толерантності та паритетності; функціональну готовність вчителя до інтеракції із представниками різних культурних груп в неоднорідному мультикультурному просторі педагогічної взаємодії. Доведено, що формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів найбільш ефективно відбувається під час використання інтерактивних методів навчання (інтерактивні лекції, мозкові штурми, дискусії, круглі столи, рольові ігри, тренінги, метод проєктів).

Ключові слова: освітній простір ЗВО, компетентнісний підхід професійна підготовка, міжкультурна комунікативна компетентність, інтерактивні методи та засоби навчання, варіативи дисципліни «Педагогіка».

Olha HALITSAN, Tatyana OSYPOVA. SPECIFICITY OF FORMING INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS USING INTERACTIVE TEACHING MEANS DURING THE STUDY OF THE DISCIPLINE “PEDAGOGY”

The article explores the didactic aspect of future teachers' professional training in the context of developing their intercultural communicative competence. The aim of the article is to specify the process of developing intercultural communicative competence in future teachers through interactive learning within the educational space of a modern pedagogical university. The research methodology is based on the parameters of the competence-based, structural-systemic, and institutional approaches in education. Scientific novelty: for the first time, the content of the category “intercultural communicative competence of a teacher” is defined; the concept of “teacher’s communicative competence” is further clarified; the professional segment (within the course “Pedagogy”) of the process of developing intercultural communicative competence in future teachers is specified; the role of interactive learning in preparing future teachers for intercultural interaction in the educational environment is clarified. It is established that communicative competence in teachers reflects a specialist’s ability to develop strategies for interpersonal interaction with all participants in the educational process; their commitment to establishing constructive relationships with students, their parents, and the academic community; and their readiness for educational interaction based on tolerance and mutual respect. Intercultural communicative competence of the modern teacher is interpreted as a construct that reflects the teacher’s worldview regarding the need to perceive artefacts of ethnomental and national-cultural diversity; the ability to develop strategies and tactics of communication in education based on tolerance and parity; and the functional readiness to interact with representatives of various cultural groups within a heterogeneous multicultural educational environment. It is proven that the development of intercultural communicative competence in future

teachers is most effective when interactive teaching methods are employed (interactive lectures, brainstorming, discussions, roundtables, role-playing games, training sessions, project-based learning).

Key words: higher education environment, competence-based approach, professional training, intercultural communicative competence, interactive teaching methods and tools, «Pedagogy» course variations.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах сьогодення значного поширення в підготовці фахівців, зокрема й майбутніх учителів, набуває компетентнісний підхід, про що наголошено в нормативно-законодавчих актах України в галузі освіти. Насамперед, в Концепції нової української школи (2016), Законах України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2020), Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024) зазначено, що компетентнісний підхід передбачає формування в майбутніх учителів системи так званих «знань в дії», що вможливають виконання педагогом професійних функцій на належному рівні. Процеси уніфікації освітніх систем України та країн Європейського простору зумовлюють переорієнтацію професійної підготовки майбутніх учителів, набуття ними здатності до міжкультурної та міжетнічної комунікації на засадах толерантності, взаємоповаги, конгруентності та емпатії. Відтак, сучасні рамки компетентнісного підходу значно розширились, а специфіка формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх педагогів знов опинилась у фокусі уваги як педагогів-методологів, так і учителів-практиків. У розрізі формування здатностей фахівців налагоджувати конструктивну суб'єкт-суб'єктну взаємодію як у професійній, так і в міжособистісній площині домінувальним є інтерактивний підхід, за яким застосування різноманітних інтерактивних практик збагачує систему професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів в педагогічному університеті та забезпечує їх підготовленість до інтеракції із довколишніми, конструювання стратегій взаємодії із різними суб'єктами педагогічного процесу. Спираючись на вищезазначене можемо говорити про актуальність звернення до проблематики формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів засобами інтерактивного навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Компетентнісний підхід в освіті є предметом наукових розвідок науковців О. Овчарук, Т. Осипової, В. Кременя. До феноменології комунікативної компетентності фахівців різного профілю звертається Л. Ашиток, Н. Арістова, Н. Бідюк, В. Булгакова, Н. Бутенко,

С. Галецький, К. Глянєнко, Т. Дрозд, О. Кравченко-Дзондза, І. Кучеренко, Н. Лупак, Л. Мамчур, М. Пентилюк, Л. Петровська, Є. Проворова, О. Селіванова, О. Семенов, І. Хом'як, М. Хребтов, О. Циганок, О. Шломенко, Ю. Федоренко та ін. Функційну роль інтерактивних методів навчання майбутніх учителів в освітньому просторі педагогічного університету студіюють Т. Осипова, О. Торубара, О. Пометун, Л. Пироженко, О. Єльнікова, Л. Шкільняк, Г. Сиротенко, П. Щербань та ін..

На необхідності увиразнення міжкультурної інтеракції в системі професійної діяльності сучасного вчителя наголошують Лю Їге, В. Пальчикова, О. Галіцан, Н. Бідюк, В. Загороднова та ін. Методичні та дидактичні напрацювання З. Курлянд, Т. Осипової, Е. Карпової, Н. Кічук, І. Богданової, Р. Хмелюк є основою концептуального розуміння сутності дисципліни «Педагогіка» для професійної підготовки майбутніх учителів в педагогічному університеті та її змістово-тематичного наповнення. Детермінанти підготовки майбутніх учителів до побудови крос-культурного простору в освіті на засадах інтерактивного підходу досліджують О. Різунова, З. Бакум.

Незважаючи на багатовекторність методологічних підходів до підготовки майбутніх учителів на засадах компетентнісного підходу, визнання ефективності інтерактивного навчання студентів, однозначність у розумінні концептуальної значущості міжкультурної та міжетнічної комунікації в системі професійної діяльності педагога, категорія «міжкультурна комунікативна компетентність учителя» представлена у наукових джерелах фрагментарно. Отже, на нашу думку, потенціал інтерактивних методів навчання у формуванні міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів може бути предметом спеціального дослідження.

Мета статті полягає у визначенні специфікації процесу формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів засобами інтерактивного навчання в освітньому просторі сучасного педагогічного університету

Виклад основного матеріалу дослідження. Будучи синтетичним конструктом, міжкультурна комунікативна компетентність сучасного вчителя базується на праксеології комунікації, як системи взаємодії між різними суб'єктами педагогічної дійсності. Компетентнісний підхід, що наразі виступає

провідним у вітчизняній освітній моделі, традиційно репрезентується базовою категорією «комунікативна компетентність». Розглянемо її більш детально. Насамперед наголошимо на тому, що в Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» зазначено, що для виконання трудової функції «Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів)» у вчителів має бути сформована мовно-комунікативна компетентність, яка передбачає «вільне володіння державною мовою, вміння комунікувати усно й письмово; сформованість умінь: застосовувати прийоми й методи збагачення мовлення здобувачів освіти для висловлювання ними думок, почуттів і ставлень, сприяти мовленнєвій творчості здобувачів освіти; враховувати особливості вивчення мови / навчання мовою корінного народу чи національної меншини України (зокрема офіційних мов Європейського Союзу) під час навчання предметів (інтегрованих курсів); висловлювати іноземною мовою власні думки, бажання, наміри, а також пояснювати свої дії в освітньому процесі, професійному спілкуванні; сприяти опануванню здобувачами освіти іноземної мови для вирішення комунікативних завдань у життєвих ситуаціях; формувати в здобувачів освіти здатність до взаєморозуміння міжособистісної взаємодії/засобами активної і пасивної комунікації [12, с. 7]. Отже, відповідно до Професійного стандарту, мовно-комунікативна компетентність є однією з ключових компетентностей професійної діяльності вчителя, формування якої є провідним завданням закладів вищої педагогічної освіти. Водночас, аналіз документу спрямовує до думки про значущість здатності фахівця міжкультурної комунікації, спілкування іноземною мовою, прагнення налагоджувати взаємодовірливі відносини із представниками різних культурних та етнічних груп.

Незважаючи на наявність фундаментальних досліджень, в яких розкрито методологію та праксеологію формування комунікативної компетентності фахівців, науковці по-різному тлумачать як саме поняття «комунікативна компетентність», так і способи її формування.

У наукових джерелах комунікативну компетентність репрезентовано у різних форматах. В рамках теорій міжкультурної комунікації категорія репрезентується як: «здатність особистості до безпосереднього та опосередкованого конструктивного спілкування з іншими суб'єктами (медіасуб'єктами) та об'єктами (медіаоб'єктами) художньо-твор-

чої діяльності на основі власних психофізичних ресурсів і комплексних знань законів і принципів комунікації» Н. Лупак [9, с. 45]; «здатність особистості ефективно організувати професійне спілкування з іншими учасниками комунікативного процесу, працювати в команді, розв'язувати конфліктні ситуації, адекватно сприймати себе у спілкуванні під час комунікативної взаємодії та швидко засвоювати нові форми комунікативної поведінки» Н. Арістова [1]; «невід'ємна частина професійної діяльності майбутніх педагогів, яка віддзеркалює особистісні якості та властивості фахівця, що забезпечують самостійну й ефективну реалізацію завдань професійної діяльності. Сформованість цієї компетентності у фахівця свідчить про його теоретичну та практичну готовність до здійснення ефективної професійної діяльності в певній галузі, що вимагає встановлення регулярних комунікативних контактів з іншими співробітниками» О. Шломенко [13].

Приєднуємось до думки С. Галецького про те, що комунікативна компетентність може бути представлена як «складне динамічне особистісне новоутворення, що поєднує належний рівень сформованості знань про зміст та специфіку професійної та особистої комунікації, сукупність комунікативних умінь та навичок, а також відповідних особистісних якостей, що визначають сукупність комунікативних компетенцій особистості С. Галецький [5, с. 67];

В межах суб'єкт-суб'єктного підходу комунікативну компетентність розтлумачують як: «здатність індивіда налагоджувати та підтримувати необхідні контакти в соціумі, сукупність знань, умінь та навичок у сфері вербальних і невербальних засобів для адекватного сприйняття та відображення дійсності у різноманітних ситуаціях спілкування» К. Глянєнко [6, с. 44.]; «здатність здійснювати ефективну взаємодію, по-друге, інтегральна якість особистості, що містить як складові цінності мотиви, установки, знання, вміння, навички та виконує функцію адекватного функціонування особистості в соціумі, це соціальні вимоги щодо знань, умінь, навичок здійснення конструктивного спілкування в різноманітних комунікативних ситуаціях» Т. Дрозд [7, с. 22.]; «інтегративне утворення, яке виявляється у процесі комунікації як здатність застосовувати необхідні мовні та мовленнєві знання для міжособистісної взаємодії та ефективного спілкування з учнями О. Кравченко-Дзондза [8, с. 41]; «здатність до ефективного спілкування у межах професійних обов'язків, що передбачає вміння обміню-

ватися інформацією, сприймати співрозмовника, усвідомлювати його потреби, розуміти його почуття і психологічні стани, досягати взаєморозуміння» Л. Ашиток [2, с. 11].

Приєднуючись до думки дослідників можемо стверджувати, що комунікативна компетентність майбутніх учителів є невід'ємним елементом їх загальної професійної компетентності та маркером ефективності професійно-педагогічної діяльності. Переконані в тому, що комунікативна компетентність віддзеркалює здатність фахівця розробляти стратегії міжособистісної взаємодії із усіма суб'єктами освітнього простору; його прагнення до налагодження конструктивної взаємодії з учнями, їхніми батьками, академічною спільнотою; підготовленість до освітньої інтеракції на засадах толерантності та взаємоповаги. Комунікативна компетентність вчителя продукується його комунікативними вміннями, мовно-мовленнєвими здібностями та навичками, обізнаністю із загальною теорією комунікації та її педагогічними варіантами.

Вияскравлення міжкультурного контексту в системі комунікативної підготовки майбутніх педагогів дозволяє говорити про доцільність виокремлення спеціального конструкту, а саме «міжкультурна комунікативна компетентність педагога».

На думку О. Василенко, міжкультурна комунікативна компетентність маркує здатність фахівця продуктивно спілкуватися в різноманітних культурних контекстах. Сформована на належному рівні міжкультурна комунікативна компетентність, на думку авторки, є інструментальною підготовленістю фахівця до подолання міжкультурних комунікативних бар'єрів у глобальному просторі; реалізації комунікативних стратегій та тактик ефективної взаємодії в культурно-неоднорідному середовищі [3, с. 63].

Методологія міжкультурної комунікації базується на розумінні всіма її учасниками необхідності врахування різноманіття та паритетності національно-маркованих та етнічно-диференційованих цінностей, своєрідності соціальних звичаїв та різнопроекційності моделей мислення та поведінки представників різних культурних груп.

Отже, міжкультурну комунікативну компетентність сучасного вчителя можемо визначити як конструкт, що фіксує світоглядне ставлення педагога до необхідності сприйняття артефактів етноментального та національно-культурного різноманіття; здатність розробляти стратегію і тактики комунікації в освіті на засадах толерантності та паритетності; функціональну готовність вчителя до інтер-

акції із представниками різних культурних груп в неоднорідному мультикультурному просторі педагогічної взаємодії.

На нашу думку, формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів найбільш ефективно відбувається під час використання інтерактивних методів навчання, які перетворюють студентів на активних учасників освітнього процесу, забезпечуючи при цьому розвиток логічного і критичного мислення, комунікативних умінь, умінь доводити свою думку, працювати в команді тощо. Не можемо не погодитись із твердженням О. Пометун і Л. Пироженко, які зазначають, що під час формування комунікативної компетентності необхідно організовувати інтерактивне навчання, яке передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання питань на підставі аналізу обставин та ситуацій. Науковці наголошують на тому, що інтерактивні методи навчання орієнтовані на більш широку взаємодію студентів не лише з педагогом, але й між собою, а також на домінування активності студентів в процесі навчання [11, с. 9]. Цілком погоджуючись із викладеним вище, зазначимо, що використання інтерактивних методів навчання забезпечує активізацію студентів, залучаючи їх до освітнього процесу як активних учасників, стимулює пізнавальну діяльність, сприяє формуванню умінь працювати в команді та розвитку комунікативних, організаційних, аналітичних і творчих здібностей здобувачів, розвиває логічне і критичне мислення, створює доброзичливу атмосферу в студентській групі [10, с. 150].

Багаторічний педагогічний та викладацький досвід, тривале спостереження за здобувачами освіти, етапами їх професійного становлення в освітньому просторі педагогічного університету дозволяють стверджувати, що потенціалом формування міжкультурної комунікативної компетентності вирізняється зміст навчальної дисципліни «Педагогіка», що опановується здобувачами освіти в межах циклу обов'язкових освітніх компонентів освітньо-професійних програм спеціальностей 014 Середня освіта. В Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса) змістове наповнення та тематичні варіанти дисципліни «Педагогіка» конструюються на ґрунті застосування різних форм навчання, що вирізняються інтерактивним характером, зокрема: інтерактивні лекції, мозкові штурми, дискусії, круглі столи, рольові ігри, тренінги, метод проектів тощо.

Наразі зміст освітнього компонента насичується мультикультурним контентом, сприяючи формуванню міжкультурної компетентності майбутніх педагогів.

Проілюструємо прикладами найбільш ефективні форми роботи зі здобувачами освіти.

Так, **лекційні заняття** зазвичай проводяться в інтерактивному режимі у форматі полілогу, що дозволяє студентам висловлювати своє розуміння розглядуваних на лекції понять, ділитися досвідом і ділитися прикладами з власного шкільного життя, ставити запитання тощо. Відзначимо, що спочатку такий форма лекційних занять викликає у студентів здивування, вони не одразу брали участь в обговоренні, соромилися висловлювати свої думки. Натомість позитивна емоційна обстановка на занятті, і підбадьорювання і підтримка з боку викладачів, дозволяла студентам змінити свою позицію і сприяла їхній активізації на занятті.

Більшу роль інтерактивні методи навчання відіграють на практичних заняттях. Приміром, в межах опанування модулю «Загальні засади педагогіки» зі студентами проводяться **дебати** «Біологізаторська і соціологізаторська концепції розвитку особистості: за і проти», в ході яких студенти розподіляються на дві підгрупи. Одна з них є прихильниками біологізаторської концепції, інша – соціологізаторської. Вони отримують завдання довести доцільність обраної концепції, обравши відповідні аргументи. Відзначимо, що такі дебати зазвичай проходять доволі бурхливо й емоційно. В межах названої теми студентам пропонується висловити власну думку щодо значення соціального оточення в розвитку учня, його культурних орієнтації. Майбутні педагоги дискутують над параметрами так званого «культурного коду», що впливає на становлення особистості дитини. Здобувачі освіти замислюються над роллю культурного оточення сучасних учнів, їх релігійними, етнічними, мовно-комунікативними особливостями. Інтерактивне включення майбутніх педагогів в обговорення біологізаторських, соціологізаторських параметрів розвитку особистості надає можливості замислитись над стереотипами, що поширені в соціумі про певну «типовість» характеру представників різних націй, специфіканти їх поведінки в соціумі.

Ще одним інтерактивним методом є **дискусії**, які широко використовуються під час навчальних занять з педагогіки, наприклад ми пропонуємо студентам такі теми для дискусій, як: «Професіограма сучасного

вчителя», «Чи можна перевиховати особистість?», «Культурний простір учня», «Євроінтеграційна перспектива: як змінюється освіта» тощо. Студенти із задоволенням беруть участь у проведенні таких дискусій, намагаючись аргументовано доводити власну позицію з тих чи інших питань. Під час проведення дебатів і дискусій, звертаємо увагу студентів на дотримання певних правил, що є утвердженими в сучасному мультикультурному просторі. В межах підготовки майбутніх учителів до міжкультурної комунікації вважаємо доцільним акцентувати на різноманітні формовиявів культурної приналежності учнів, артефактів їх релігійного та світоглядного виховання.

Значний інтерес у майбутніх учителів викликає проведення **круглих столів**, до яких вони завчасно отримують завдання підготувати міні-довідку із певної теми, наприклад, готуючись до проведення круглого столу «Методологічні підходи в педагогічних дослідженнях», студенти, об'єднавшись у малі групи, мали підготувати доповідь-презентацію щодо використання методологічних підходів (аксіологічний, культурологічний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, системний, полісуб'єктний) із наведенням прикладів їх дотримання в освітньому процесі. В межах круглих столів здобувачам освіти пропонується у виразити мультикультурний та крос-культурний методологічні підходи в освіті, що натеper є визначальними в організації міжкультурного освітнього простору. Крім того, дискутуючи над принципами культурологічного підходу студенти набувають додаткових знань про варіативи культурної ідентифікації учнів, способи становлення національної ідентичності школярів. Круглий стіл «Вимоги до сучасного вчителя – фасилітатора міжкультурного діалогу» передбачає занурення студентів у роздуми про функції педагога в організації діалогу культур, як механізму європеїзації освітнього простору. За свідченням студентів, така форма роботи на заняттях і підготовка до них є дуже цікавою і корисною, оскільки вони вчаться працювати в команді, презентувати доступно і в цікавій формі здобутий матеріал, знаходити необхідну інформацію.

Надзвичайний інтерес у майбутніх учителів викликають **ділові і рольові ігри**, в ході яких вони виступають як у ролі вчителя/ класного керівника, так і ролі учнів/ батьків тощо. Зокрема студентам пропонується такі ігри, як: «Нетрадиційні уроки», в ході якої вони «проводять» урок за допомогою методу гейміфікації (вікторини, інтелектуальні ігри,

логічні задачі тощо) або віртуальних екскурсій; «Фрагменти позакласного заходу зі спеціальності», «Класна година», «Батьківські збори», де студенти вчать добирати цікаві і корисні теми для дітей та їхніх батьків. Кожна імітаційна гра доповнюється мультикультурним контентом, тобто увага студентів акцентується на різновидах поведінкових аспектів представників різних етносів, культур, національних меншин, що проживають в нашій країні. Отже, моделювання ситуацій педагогічної взаємодії в підсистемах «учитель-учень», «учитель-батьки», «учитель-академічна спільнота» передбачає аналіз та рефлексію ситуацій міжкультурної інтеракції.

Міжкультурна комунікативна компетентність майбутніх учителів формується шляхом відпрацювання комунікативно-стратегічних умінь у тренінговому форматі. Можемо говорити про ефективність тренінгових вправ «Ділог/Полілог», «Розшифруй культурний код», «Крос-культурна ситуація», «Активне слухання», «Невербальне спілкування».

Вирізняється розвивальним потенціалом метод «**кейс-стаді**», під час якого студентам пропонуються різноманітні педагогічні ситуації, які можуть виникнути в їхній професійній діяльності, зокрема з ними обговорюються можливі дії в ситуаціях виникнення комунікативних та мовних бар'єрів. Аналіз різних ситуацій, в яких учитель має продемонструвати здатність відмовитись від стереотипів, налагодити атмосферу толерантності в мультикультурному просторі.

В межах дисципліни майбутні педагоги беруть участь в різноманітних **проєктах**, що сприяють систематизації знань про способи організації міжкультурної комунікації в освітньому просторі, інструментальні можливості вчителя відтворити толерантну атмосферу в учнівському колективі. Ефективними вважаємо проєкти «Фестиваль міжкультурного різноманіття» (у форматі мультимедійного відеолекторію), «Вестернізація та Орієнта-

лізація освіти: культурний код» (у форматі дискусійного клубу), «Україна на перетині Європи та Азії: національна ідентичність» (у форматі творчих проєктних завдань).

Висновки та перспективи подальших розвідок. Сучасні євроінтеграційні процеси в освіті значно посилили вимоги як до комунікативної компетентності вчителя, так і до його компетентності у налагодженні міжкультурної взаємодії з представниками різних культурних спільнот на паритетних засадах. Майбутні педагоги в процесі професійної підготовки мають набути вмій організувати міжмовний та міжкультурний дискурс, сформувати світоглядне ставлення до варіативів етнічних, культурних та мовних розбіжностей, що притаманні представникам різних етносів та культур. Потужний потенціал освітніх компонентів психолого-педагогічного блоку освітньо-професійних програм підготовки студентів, зокрема дисципліни «Педагогіка», детермінується інтерактивним контентом, що закладено в методологічну основу курсу. Упорядкування багаторічного досвіду викладання педагогічних дисциплін в закладах вищої педагогічної освіти засвідчує ефективність рольових та ділових ігор, кейс-методу та методу проєктів, що насичує тематичний зміст дисципліни «Педагогіка» міжкультурним контентом. Формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів засобами інтерактивного навчання сприяє формуванню здатності майбутніх педагогів конструювати комунікативні стратегії у педагогічному спілкуванні на засадах міжетнічної толерантності, культурної різноманітності, взаємозбагачувального діалогу культур. Перспективи подальших наукових та методичних розвідок у цьому напрямі вбачаємо у зверненні до потенціалу позанавчальної та позааудиторної діяльності студентів, що доповнює систему професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів, сприяючи формуванню їх міжкультурного світогляду.

Література:

1. Арістова Н. О. Метод проєктів як засіб формування комунікативної компетентності майбутніх учителів. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722516/1/2020_Тези_Арістова_МЕТОД%20ПРОЄКТІВ%20ЯК%20ЗАСІБ%20ФОРМУВАННЯ%20КОМУНІКАТИВНОЇ%20КОМПЕТЕНТНОСТІ%20МАЙБУТНІХ%20УЧИТЕЛІВ.pdf.
2. Ашиток Л. Комунікативна компетентність педагога: структура, етапи формування. *Молодь і ринок*. 2015. Вип. 6. С. 10–13.
3. Василенко Олена. Міжкультурна компетентність: поняття, структура, принципи та методи розвитку. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. Вип. 2 (22). С. 60–66.
4. Василенко Олена. Міжкультурна компетентність: поняття, структура, принципи та методи розвитку. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. № 22(2), С. 59–67.
5. Галецький С. М. Формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов засобами інформаційно-комунікаційних технологій : дис. ... канд.пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2020. 292 с.

6. Глянєнко К. А. Особливості формування комунікативної компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх учителів. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип.65. Т. 1. С. 42–45
7. Дрозд Т. М. Розвиток комунікативної компетентності вчителів філологічних спеціальностей у системі післядипломної освіти : Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2017. 275 с.
8. Кравченко-Дзондза О. Е. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Дрогобич, 2015. 188 с.
9. Лупак Н. М. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів мистецтва: засади інтермедіальної технології : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2020. 452 с.
10. Осипова Т. Ю. Досвід використання інтерактивних методів навчання під час викладання педагогічних дисциплін у ЗВО. *Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти*: матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції. м. Одеса. 15 червня 2022 року. Одеса : Університет Ушинського. С. 150–154.
11. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
12. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». *Наказ Міністерства освіти і науки України* від 29.08. 2024. № 1225. 37 с.
13. Шломенко О. Б. Про професійно-комунікативну компетентність сучасного фахівця. 2010. URL : http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Pedagogica/76269.doc.html
14. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». *Наказ Міністерства освіти і науки України* від 29.08. 2024. № 1225. 37 с.
15. Шломенко О. Б. Про професійно-комунікативну компетентність сучасного фахівця. 2010. URL : http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Pedagogica/76269.doc.html